

«Інноваційні інформаційні технології у вищій медичній освіті»

з репродуктивного типу діяльності на самостійний пошук методичних рішень, перетворення педагога в розробника і автора інноваційних методик та реалізуючих їх засобів навчання, розвитку та виховання.

Керівництво інноваційною діяльністю здійснюється в різних формах. Основним принципом керівництва є підтримка педагога різними засобами, як освітніми (педагогічне навчання, консультації, семінари тощо), так і матеріальними (різні форми доплат, премій і т.д.) Одним з найбільш важливих моментів є розгортання серед педагогів процесу рефлексії і розуміння щодо власної педагогічної діяльності.

За будь-якою інновацією передбачається наявність інноваційно-педагогічної діяльності конкретного педагога. Отже, необхідне створення умов для педагогічної творчості, вдосконалення форм і методів навчання і виховання, необхідне забезпечення варіативності у відборі змісту.

Участь педагога в інноваційній діяльності суперечлива. З одного боку, це має бути корисно для його професійного розвитку, оскільки це дозволяє освоїти нові педагогічні технології, придбати новий педагогічний досвід, а з іншого боку - інновація – це діяльність, яка пов'язана з подоланням ряду типових труднощів, здатних привести педагога до кризи професійного розвитку.

Спостереження показують, що для ефективного забезпечення процесу безперервного професійного розвитку педагога - як викладача-фахівця в предметній області, як педагога-вихователя, як педагога-дослідника, зрештою як педагога-новатора - необхідні принаймні наступні два основних фактори:

1) психологічна готовність педагога до інноваційної діяльності і, як показують наші дослідження, особлива група навичок і умінь рефлексивно-аналітичного та діяльнісно-практичного порядку;

2) переорієнтація всіх інституціоналізованих форм професійної освіти, підвищення кваліфікації педагога на завдання підтримки його як педагога-професіонала в прагненні до безперервного професійного росту.

Високі досягнення педагога в навчальній діяльності є фактором, що істотно розвиває особистість. Займаючись інноваційною діяльністю, розвиваючи інноваційну активність, створюючи щось значне, нове, гідне уваги, педагог і сам зростає, оскільки "в творчих, доблесних справах людини найважливіше джерело його зростання". З іншого боку, чим простіше, однорідніше діяльність, яка виконується викладачем, чим менше поле прояву його активності, тим меншою мірою виявляється розвинена його особистість. Адже людина, яка виконує все життя прості операції, які не потребують напруги розумових здібностей, зрештою, власноруч деформує свою особистість.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ З ІМПЛАНТОЛОГІЄЮ

Дворник В.М., Кузь Г.М., Баля Г.М., Рябушко Н.О.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

У статті розглянуті складові та можливості використання сучасних електронних освітніх ресурсів в навчальному процесі для підвищення якості підготовки студентів.

Ключові слова: електронні засоби, комп'ютерні тести, електронний підручник.

Одним з основних завдань Болонського процесу в медичній освіті є підвищення рівня якості підготовки лікарів, вдосконалення всіх різноманітних форм і методів педагогічного процесу, сприяння розвитку творчої особистості студента. Реформування системи освіти призвело до виділення порівняно більшої кількості годин (від 10% до 30%) для самостійної позааудиторної роботи студентів. Сьогодні кількість аудиторних занять зменшується, але з'являються нові методичні можливості проведення цих занять. Все менше часу залишається студентам на аудиторних заняттях для самостійної роботи. Введення на кафедрі ортопедичної стоматології з імплантологією з наступного року кредитно-модульної системи навчання студентів IV курсу спонукало професорсько-викладацький склад переглянути методику викладання дисципліни й організацію навчального процесу. Важливе значення приділили використанню комп'ютера та інших технологічних засобів. Тому метою нашої роботи стало вивчення складових та можливостей використання сучасних електронних освітніх ресурсів в початковому процесі.

Кафедра ортопедичної стоматології з імплантологією УМСА має необхідне обладнання для проведення лекцій з мультимедійним супроводом. Слід зазначити, що 75% лекцій ілюстровані мультимедійними презентаціями. Це дозволяє наочно продемонструвати студентам усі клініко-лабораторні етапи виготовлення різноманітних видів ортопедичних конструкцій, що іноді неможливо навіть під час практичних занять, оскільки деякі технологічні процеси проходять за межами стоматологічних поліклінік. А клінічні приклади, демонстрація хворих, не завжди співпадають з темою заняття.

Особливе місце серед електронних засобів навчання займає віртуальний підручник. В усі часи підручник був носієм наукової інформації, джерелом знань, результатом ретельної та кропіткої праці вчених. Тому електронний варіант концентрованих теоретичних знань у вигляді гіпертексту набув особливої актуальності згідно з сучасними тенденціями викладання в межах електронної освіти. Ми має-

мо позитивний досвід використання електронного підручника англomовними студентами на кафедрі. До створення віртуального носія інформації спонукала не стільки недостатня кількість його паперового аналогу, скільки переваги, які дає навчальному процесу використання новітніх комп'ютерних технологій, такі як стовідсоткове забезпечення усіх студентів повноцінним інформаційним матеріалом, широка доступність студентському загалу, можливість мобільних змін гіпертексту (корегування поданого текстового матеріалу, оновлення кольорових малюнків, графіків, діаграм, фотографій, схем).

На нашій кафедрі проводиться демонстрація навчальних відеофільмів. Запропоновані для перегляду такі фільми:

«Лабораторні етапи виготовлення металокерамічних протезів. Студія «Резонанс»» (Д.М.Король), «Конструктивні особливості шини при парадонтиті» (О.В.Добровольський), «Штифты и штифтово-культевые вкладки» (В.Ф.Макеев), «Имплантология» (Німеччина, 10 відеофільмів), «Продукція фірми Vita», «Ретейнери в ортопедичній стоматології», «Изготовление керамических коронок», «Техника изготовления протезов на имплантах» (Тесленко О.И., Кившик И.П.), «Мостовидный протез на замках системы УДА», «Система «Бредент» - аттачмены для бюгельных протезов», «Повний знімний протез» (Єрис Л.Б.-2005), «Изготовление индивидуальных зубодесневых предохранителей» (проф. Голик В.П.-Харьков.-2005). Вони демонструють наочні практичні ситуації, лабораторні етапи виготовлення конструкцій. При перегляді навчальних відеофільмів викладач має змогу чітко поставити мету перегляду, обговорити побачене та проконтролювати рівень його засвоєння.

Одним із головних аспектів ефективного впровадження сучасних інформаційних технологій є методична освіченість викладацького складу, його вміння не тільки самому користуватися певною інформацією, але й здатність спрямувати студента саме на використання найбільш ефективного засобу стосовно конкретної дисципліни. Залучення викладачів до написання тестів, їх фахової експертизи (міжкафедральної та міжвузівської) та послідовне використання тестового контролю упродовж викладання дисципліни є одним з важливих засобів підвищення ефективності навчання.

Тестові завдання використовуються задля контролю вихідного рівня знань студентів. На кафедрі існує база даних, яка містить майже дві тисячі питань, що зібрані за весь час роботи над ліцензійним іспитом «Крок-2», кожні півроку відбувається процес оновлення приблизно 100 питань. В минулому навчальному році видали «Збірник тестових запитань з ортопедичної стоматології для підготовки до ліцензійного іспиту» (815 завдань) українською та російською мовами. Викладачами використовуються як аналіз відповідей за допомогою бланків, так і комп'ютерний варіант.

Комп'ютерне тестування дозволяє:

- 1) довести до студентів який саме матеріал важливий і дати змогу їм самим ще раз зрозуміти – чому;
- 2) об'єктивно оцінити знання кожного студента і порівняти цю оцінку з іншими видами контролю знань;
- 3) виявити слабкі місця навчальної програми або теми, які недостатньо засвоюються студентами і потребують додаткового опрацювання;
- 4) викликати у студентів зацікавленість до навчання та прагнення набути нові знання.

Комп'ютерні тести, на наш погляд, мають такі переваги:

- 1) зручні засоби для керування базами даних, що містять тестові завдання (видалення, доповнення, редагування, об'єднання завдань із різних баз даних);
- 2) легкість організації оперативного контролю знань у навчальному процесі;
- 3) об'єктивність результатів перевірки, оскільки наявний попередньо визначений еталон відповіді;
- 4) наявність засобів для збереження результатів тестування;
- 5) наявність засобів, що дозволяють процес тестування замінити процесом тренінгу та проведенням самоаналізу результатів тестування;
- 6) своєрідний тренінг до майбутнього ліцензійного іспиту.

Та найбільш ефективним напрямком використання комп'ютерних технологій в освіті є Internet. Використання мережі Internet у навчанні пов'язане, насамперед, із дистанційною освітою. Дистанційною освітою у широкому розумінні, варто назвати будь-яку інформацію, одержану в мережі Internet, що стосується процесу надбання фахових знань. Джерелом такої інформації можуть бути цілком різноманітні організації. Але, насамперед, мова йде про сайти, що підтримують всесвітньовідомі медичні університети, клініки. Інформацію, яку можна отримати за допомогою пошукових серверів, містять десятки тисяч адрес. Принципи роботи пошукових машин, як відомо, враховують рейтинг джерела. Достовірність одержаної інформації може бути гарантована авторитетом навчального закладу, видання.

Світ Internet обширний, його освітні ресурси не обмежуються вищезгаданими. Електронна пошта, телеконференції, FTR-сервери, пошукові системи та ін створюють унікальне освітнє середовище. Оскільки в нашому навчальному закладі є локальна комп'ютерна мережа, останнє є особливо привабливим для студентів.

Використання інформаційних технологій є обов'язковим при виконанні студентом науково-дослідних робіт, проведенні інформаційного та патентного пошуку, освоєнні прикладних наукових методик та статистичних програм.

Широкого використання набувають інформаційні технології під час стажування студентів у навчальних закладах світу.

З досвіду використання електронних джерел інформації при організації роботи студентів на кафедрі можливо зробити висновок. Використання сучасних індивідуальних засобів обробки та накопичення інформації (персональних комп'ютерів, смартфонів, комунікаторів, тощо) значно розширює можливості учасників навчального процесу щодо отримання навчальної інформації, покращує сприйняття фундаментальних знань за рахунок візуалізації запропонованого матеріалу, розвиває творчий потенціал і спонукає до активної самостійної роботи. За умов високих вимог до ліцензійного контролю знань названі методичні підходи застосування інформаційних технологій навчання дають можливість сьогодні підготувати випускника, який би повністю відповідав сучасним стандартам спеціаліста.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ

Іваницька О.С., Рибалов О.В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

У статті розглянуті інноваційні методики викладання стоматологічних дисциплін, які дозволяють студенту стати фахівцем і особистістю, яка здатна генерувати нові ідеї, самостійно, критично та професійно думати, бачити проблему, знаходити шляхи раціонального її вирішення.

Ключові слова: інформаційні ресурси, комп'ютерні технології, професійний потенціал.

Сучасний етап суспільного розвитку настійно вимагає від вищої освіти переходу від її традиційної моделі, яка полягала у передачі стандартних знань, умінь та навичок, до такої, що орієнтована на формування професіонала інноваційного типу, здатного швидко реагувати на виклики глобального світу. Сучасна модернізація освіти, що спрямована на оптимізацію навчального процесу, його індивідуалізацію, заохочення студентів до глибокого оволодіння знаннями, не може не позначитись і на викладанні у вищих медичних закладах.

Пасивне навчання – одна з найголовніших перешкод на шляху до ефективного оволодіння знаннями студентами. Тому завданням кожного викладача вищої медичної школи повинно стати впровадження активних методів навчання студентів з тим, щоб не тільки дати майбутньому фахівцю певний обсяг знань, але і забезпечити тісний зв'язок теорії з практикою, сприяти розвитку нестандартного стилю мислення, створити атмосферу співробітництва і розвитку навичок професійного спілкування. Саме в цьому і полягає перехід від традиційних форм навчання до інноваційних.

Одним із шляхів підвищення якості навчання є використання сучасної комп'ютерної техніки та засобів телекомунікацій, які дозволяють більш ефективно використовувати інтелектуальний потенціал професорсько-викладацького складу та студентів.

Вже не виникають сумніви щодо того, що електронні презентації повинні стати звичним доповненням до лекцій та практичних занять. Популярність таких презентацій пояснюється просто – це доступність, простота подання матеріалу та ефективність результату. На сьогоднішній день потребує подальшого розвитку позитивна практика використання відео-лекцій та on-line трансляцій оперативних втручань. Необхідно продовжувати роботу над створенням мультимедійних навчальних посібників та інших засобів інтерактивного навчання. Вже сьогодні студенти нашої академії мають досить широкий доступ до серверів мережі Інтернету, що дозволяє на більш високому рівні підготувати реферат, швидко відшукати потрібну книгу тощо.

Втім при використанні інформаційних ресурсів слід мати на увазі, що вони здатні не лише стимулювати розвиток особистості, але й можуть перешкоджати цьому розвитку. Наприклад, захоплення Інтернетом, де легко можна знайти оброблену інформацію з будь-якої проблеми, зменшує інтерес до першоджерела і роботи з книгою; програми комп'ютерного тестування витісняють творчі форми аудиторного навчання тощо.

У зв'язку з цим очевидно, що комп'ютерні технології не можуть повністю вирішити проблему ефективності та якості навчального процесу. Необхідно не забувати, що ніяка новітня електронна машина не замінить кваліфікованого педагога, викладача, вченого. Тому в процесі навчання слід поєднувати різні методи і форми навчання, використовувати як традиційні, так й інноваційні підходи до проведення занять – лекцій та семінарів. Хоча, як і раніше, лекція залишається провідною ланкою навчального процесу у медичному вузі, однак необхідно відзначити, що класичний стиль читання лекцій має певні недоліки. Не секрет, що саме «класична» лекція вважається однією з авторитарних форм навчання, в яких головною є діяльність суб'єкта викладання – викладача, а залежною, пасивною є власне навчальна діяльність суб'єкта навчання – студента. Лектор викладає матеріал, студенти автоматично слухають і конспектують, а на практичних заняттях переказують почуте і прочитане. У результаті суб'єкти навчання фактично перетворюються на об'єкти навчання, від яких не вимагається аналізу знань, що вони отримують, а почуте від викладача вважається істиною, яку неможливо опротестувати.

Сучасна лекція, безумовно, має бути більш інтерактивною, причому активізація засвоєння матеріалу повинна досягатися налагодженням постійного зв'язку між викладачем і студентами. Регулярне